

„... mohu být jen tulákem nebo knihovníkem ...“

Dětství, studia, zaměstnání

Ivo Markvart se narodil 8. června 1956, dětství prožil v Podbradci č. p. 20 v rodině sedláka, starousedlíka, společně se svými dvěma staršími sestrami Marií a Hanou. Otec odmítl vstoupit do JZD, za což byl opakovaně vězněn, zároveň měl úředně zakázaný pobyt v domovském Podbradci. Se synem se tak viděl zřídka. Vězněn byl i dědeček z matčiny strany, zemřel před druhým nástupem do vězení. Rodině byl částečně zkonfiskován majetek (koně a krávy). Babička s maminkou hospodařily téměř bez peněz, chovaly kozy, aby se rodina uživila. Maminka také do družstva nevstoupila, pracovala na poli, čímž vydělávala na nejnужnější zabezpečení rodiny. Ve vesnici byla pokládána za intelektuálku, o svačinách na poli si pod stromem četla knihy a Literární listy.

Základní školní docházku absolvoval Ivo Markvart v Ředhošti, Ječovicích, Brníkově a ve Mšeném-lázních (ukončeno 1969). Pokračoval na roudnickém gymnáziu (maturitní zkoušku složil roku 1975), na které měl hrozné vzpomínky kvůli stalinskému teroru ředitele Pohla. Vzpomínal na strach kantorů a na studium jako na temné období. Utíkal k domácí vybavené knihovně, kam starší sestra vozila z Prahy samizdaty. Markvart sám, jako starší student, chodil za školu a toulal se po pražských antikvariátech. Po ukončení středoškolského studia se dvakrát neúspěšně pokoušel o přijetí na Filozofickou fakultu UK v Praze. Odmítnutí (kvůli kádrovému profilu) nelitoval, pracoval jako brigádník – vykladač vagonů v pražské Libni. Byl zařazen do romské party, kde mu bylo pro jeho intelekt přezdíváno „doktůrek“. Baval Romy, kteří za něj pracovali.

Od roku 1975 byl zaměstnán jako obchodní referent Národního podniku Staviva. V roce 1976 nastoupil na Střední knihovnickou školu v Praze (dvouleté studium), kde se setkal s podobně smýšlejícími osobnostmi. Vyměňovali si zakázané texty, četli buddhistické knihy. Důležité bylo také setkání s Vráťou Brabencem z „Plastiků“ – každý den považoval za svátek. Po maturitě na knihovnické nástavbě Markvart přeci jen nastoupil na pražskou filozofickou fakultu, ta ale nesplnila jeho očekávání. Místo přednášek pak často navštěvoval blízkou moravskou nálevnu vín. Studium zakončil diplomovou prací *Tři soukromí editoři první poloviny dvacátého století: Jaroslav Šnajdr, Bohuslav Henrich, Jan Pohořelý*.

Po studiích se v roce 1982 vrátil do Národního podniku Staviva jako referent pro pořádání výstav a veletrhů. V letech 1986–1987 byl zaměstnán v Československých keramických závodech (redakční práce a výstavy výrobků), 1987–1988 pracoval jako samostatný historik umění v Galerii Benedikta Rejta v Lounech. V roce 1988 zamířil zpět do Prahy jako redaktor časopisu Amatérská

scéna. Toto období považoval za „*vzrušující intermezzo, setkávání se s texty silných osobností*“. O víkendech rozvážel poštu v Podbradci a okolí. Spolupracoval s rozhlasovou stanicí Regina Praha, která vysílala jeho literární recenze. V dubnu 1990 byl jmenován ředitelem Okresní knihovny v Lounech (roku 1997 se změnil statut na Městskou knihovnu Louny).

Ivo Markvart tragicky zemřel v noci 10. 9. 2005 téměř před branami podbradeckého hřbitůvku, kde je uložen v rodinném hrobě č. 58. Poslední rozloučení, s více než 200 smutečními hosty, se konalo v kostele sv. Floriana v Podbradci.

Práce v knihovně

Markvart zdůrazňoval, že knihovnictví musí být postaveno na roveň školství. Odkazoval na západoevropské knihovny, které působí jako kulturní centra (příjemné útulné prostředí, minigalerie, kavárničky, knihkupectví...). Prosazoval spolupráci s věhlasnými architekty na nových podobách knihoven. S Davidem Vávrou připravoval návrh rekonstrukce lounské knihovny. Pokračoval v budování kvalitního knihovního fondu, apeloval také na odbornou veřejnost, aby nakupovala jen kvalitní literaturu, nepovažoval za důležité statistiky. Bojoval proti zániku místních lidových knihoven, opakovaně osobně navštívil Ministerstvo školství a posléze se mu podařilo získat příspěvek na regionální funkce knihoven.

Práce mimo knihovnu

Ivo Markvart založil několik občanských sdružení na Lounsku a Litoměřicku (Občanské sdružení Vesnice – domov – krajina, Občanské sdružení Knihovna třetího tisíciletí). Angažoval se v péči o kulturní památky na Slánsku a Zlonicku, inicioval akce na opravy kostelů v Černochově, Ječovicích, na Peruci, v Podbradci. Zasloužil se o znovuotevření kostela v Kostelci nad Ohří, při jeho zpřístupnění promluvil 10. 9. 2005 dopoledne (několik hodin před svou smrtí) o patronech kostela.

Zasadil se o „pouhou“ rekonstrukci Vrchlického divadla, razantně odmítl jeho přestavbu na víceúčelové kulturní zařízení. Nechtěl z něj mít jednu tělocvičnu nebo diskotéku...

Práce s dětmi, dětské knihy, tvorba

Pracovat s dětmi začal Markvart hned po nástupu do knihovny na počátku 90. let, první studii zveřejnil v novinách již v srpnu 1991. Zřejmý je vliv spisovatele a kantora Františka Křeliny (podobná filozofie práce s dětmi, anonymní ankety, upřímné odpovědi dětí). Jedním z nejzásadnějších setkání pak bylo to s Jaroslavem Dostálem, ředitelem základní školy v sousedství, prosazovali společné heslo „Knihovna školou, škola knihovnou“. Na základní škole pořádal Ivo Markvart tzv. „knihovnické češtiny“, v nichž žáky seznamoval se spisovatelským a novinářským řemeslem a s ošemetností mateřského jazyka. Na konci hodiny zadával otázky, na které děti doma odpovídaly a malovaly k nim obrázky – získal tak základ pro své studie.

V roce 1996 vyšla první kniha dětských prací – *Kouzelné příběhy na dobrou noc* (1996), autorkami byly jedenáctileté spolužačky Markéta Rabasová a Veronika Štefanová, následoval soubor drobných příběhů *Brzy jazyk neomrzí* (1997). Kniha *Můůůůůzeum dětských múz* (nejkrásnější kniha roku 1997 pro děti) přináší sarkastické postřehy dětí k návštěvám muzeí, *Dronte rmutů i vermuthů* (1998) zahrnuje texty studentů lounského gymnázia.

Markvart pracoval na průzkumech mezi dětmi, zkoumal mj. i vztahy školáků k cizincům, výsledkem byl v roce 2004 svazek *Cizinci tu nejsou cizí! (?)* – zřejmý je kladný vztah dětí k Vietnamcům, Číňanům, Japoncům, Ukrajincům, negativní k Romům. Další kniha měla být věnována vývoji dětské psychiky v souvislosti s počítači (v roce 2006 pak vyšla pod názvem *Řežu do počítače a něco hraju*). Markvart negativně hodnotil vysedávání dětí u internetu a počítače, ideálně chtěl „dostat internet ze škol“. Po nástupu počítačové vlny cítil útlum, svět virtuální reality ho šokoval.

Ivo Markvart se věnoval také tématům pro dospělé čtenáře, textům vzpomínkovým (František Fajtl, Marie Školová) – ovšem i zde se zabýval velkou měrou časovým prostorem dětství – nebo studiím o významných rodácích z Loun a okolí (korespondence Konstantina Biebla).

Vize, přání, názory

„Mohu být jen tulákem nebo knihovníkem. Je to opojné brouzdat se v potůčcích, je to opojné přebývat v prostředí tak napěchovaném myšlenkami, vizemi.“

Ivo Markvart miloval starý venkov, České středohoří, nenáviděl drancování přírody, vytěžování kopců. Dnešní venkov považoval za koncentrované prázdno, prokládané jídlem, hospodou a televizí Nova. Řešil problematiku knihovnictví, kterou považoval za stejně důležitou jako školství. Veřejně komentoval stavbu nové Národní knihovny na Letné, prosazoval, že musí být novou dominantou Prahy. Propagoval jasné vize a vyhraněné koncepce v kultuře i vzdělávání. Odvrácenou stranou osobnosti byly některé jeho vlastnosti, často byl nepříjemný, kritický, umanutý, neodbytný. Byl náročný k sobě i okolí, byl zvyklý říkat pravdu, byť nepříjemnou. Byl však mimořádně vzdělaným, cílevědomým, poctivým a zapáleným člověkem. Snil o nové knihovně: *„Je to baráček svěží s věží, hodinami, bude tam japonská zahrada, divadélko, kavárnička, meditační prostůrky.“* Knihovny musí být místy, kde je radost setrvat.

(Zpracoval kolektiv autorů: Dagmar Kučerová, Ilona Koniřová, Ondřej Kunc, Hana Škeřiková)